

Omvårdnad neonatal – utvecklingsanpassad

Förändringar sedan föregående version

Under år 2023 och 2024 har personalen på Neonatalavdelningen genomgått utbildning i utvecklingsstödande individuell omvårdnad - FINE. Denna rutin är reviderad enligt FINE/NIDCAP.

Sammanfattning

Riktlinje gällande utvecklingsanpassad omvårdnad, känguru-vård/hudnära och kroppsnära vård, omvårdnadsamtal, kontaktmannaskap som vänder sig till omvårdnadspersonal på neonatalavdelningen.

Innehållsförteckning

Förändringar sedan föregående version	1
Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	1
Bakgrund och syfte	1
Förutsättningar.....	2
Utförande.....	2
Arbetsgrupp	6

Bakgrund och syfte

Omvårdnadspersonalen skall individanpassa omvårdnaden av barnet för att tillgodose barnets behov, samt främja familjens delaktighet för

att föräldrarna ska känna sig trygga i barnets omvårdnad. Omvårdnadspersonalen är ytterst ansvarig för kontinuerlig information om barnets tillstånd samt planering för barnets fortsatta vård och omsorg. Därför är det viktigt att familjen tidigt får kontaktpersoner av alla personalkategorier.

Förutsättningar

Att all omvårdnadspersonal ska utgå från individ/utvecklingsanpassad omvårdnad. Detta uppnås genom kontinuerlig utbildning/uppdatering inom nämnda områden.

Utförande

Utvecklingsanpassad vård

Barnets närmiljö

Så här hjälper vi barnet till ett naturligt bekvämlighetsläge som främjar barnets egen förmåga att bibehålla god kroppshållning och modulerad tonus. Alla barn oavsett gestationsålder behöver detta stöd för att bibehålla sin balans.

- Boet: Barnet ska bäddas in i en snuggle som ger stöd runt om kroppen. Vid behov kan mjuka filter vikas och placeras i snuggle bakom rygg och framför mage som extra stöd. Runt snuggle ska riskorv placeras som stöd. Undvik frotté närmast huden. Boets utformning utgår från barnets mognad och förmåga att själv bibehålla ett ihopkrupet läge.
- Snuttefilt över barnets huvud som ett "tält" för att minska ljusintyck och ge barnet möjlighet att öppna sina ögon. Gärna mjuka snuttefilter med mors lukt.
- Mjuk filt över barnet i kuvös. Detta lugnar och hjälper barnet att bibehålla ett bekvämt ihopkrupet läge.

Ljus

Se till att skydda barnet mot störande ljus. Se till att använda de möjligheter som finns för att skärma av ljuset. Utgå från det/de barn du vårdar. Ta hänsyn till barnets mognad och grad av ljuskänslighet.

Informera även föräldrarna att toleransen mot ljus ökar med mognaden.

Miljö

- Vadderade täcken över kuvösen.
- Sänghimmel över sängen.
- Dämpad belysning.
- Riktade lampor och punktbelysning vid omvårdnads-handlingar. Tänk på att skydda barnets ögon.

Ljud

- Alla barn är mer eller mindre känsliga för störande ljud och aktivitet i omgivningen.
- Informera föräldrar och ny personal om vikten av dämpat ljud och samtalsnivå, kontrollera örat på väggen.
- Stäng kuvösluckorna försiktigt och lägg inte någonting ovanpå kuvösen förutom de vadderade täckena.
- Dämpa om möjligt ljudnivån på apparatlarm.
- Tänk på att undvika onödigt spring ut och in på IVA-salarna. Hålla låg ljudnivå på expeditioner. Håll dörrar till IVA-salar stängda.

Omvårdnad

- Utgå från att föräldrarna är de primära personerna i barnets närhet. Observera barnet tillsammans med föräldrarna för att se och tolka barnets styrkor, färdigheter och utmaningar och hur dessa ska besvaras.
- Sträva efter att föräldrarna tar aktiv del i barnets vård så tidigt som möjligt.
- Respektera familjens integritet. Avskärma för barnet och dess familj.
- Vid omvårdnadshandlingar ska barnets befintliga stöd vara så orört som möjligt. Förstärk stödet med förälders eller dina händer och håll om barnet. Klä aldrig av barnet helt. Utför om möjligt vårdhandlingen i famn där barnet har

trygghet och ett naturligt stöd av sin förälder. Erbjud smakis med mammas mat och att suga på napp under vårdhandling. Om barnet är i behov av att förflyttas från sin bädd eller famn tänk på barnets behov i sin närmiljö.

- Tänk på att lägga de minsta och sköraste barnen på den lugnaste platsen på IVA-salen.
- De minsta barnen ska vägas inbäddat.
- De minsta barnen badas inlindat i en mjuk filt.

Känguruvård

Hud mot hud är det bästa för barnet och förälder. För att hjärnan ska utvecklas normalt behöver barnet sinnesstimulans. I famnen upplever barnet sin förälders kroppsliga rytm, ljud och doft. Sträva efter att barnet ska sitta känguru så mycket som möjligt under dygnet. Föräldrarna informeras i god tid om kängurumetoden och dess fördelar;

- Främjar självreglering hos det för tidigt födda barnet
- Högre och stabilare syresättning, stabilare hjärtfrekvens, temperatur och andningsfrekvens
- Förstärkt bindning och anknytning för både barn och förälder
- Ökad mjölkproduktion, ökar chanserna till en etablerad amning

Informera föräldrarna om vikten av god hygien och önskvärt att föräldrar är rökfria. Var observant på omgivningen runt barnet när det sitter i känguru avseende ljud och ljus.

Förflyttning av barnet

Barnet bör med fördel förflyttas till och från känguru inbäddad för att bibehålla det ihopkrupna läget.

Barnets position

Vid känguruvård sträva efter bekvämlighetsläge som främjar barnets självreglering.

Position

- Säkerställ huvudets position för fri luftväg.
- Armar böjda in mot kroppen, avslappnade och lätt att nå ansiktet och munnen.
- Benen böjda in mot kroppen. I magläge ska benen vara böjda under kroppen. Fötter som rör varandra eller med stöd för fotsulorna, fötterna vinklade mot varandra.
- Huvud och bål i rak linje.

Använd tubtopp som ger gott stöd för barnet och underlättar för förälders förmåga att röra sig mer under känguruvård. Tubtoppen fästs stadigt så att barnet inte glider ner då föräldern står upp. Till de mindre barnen använd med fördel en ihoprullad handduk som placeras innanför tubtoppen för mer stöd runt kroppen.

Sömn och vila

Föräldern kan sova med barnet i känguruposition i halvsittande ställning, med tubtopp eller bärsjal om barnet är övervakat.

Övervakning av barnet

Regelbunden temperaturkontroll. Var observant på övervakningen, puls, syresättning och andning.

Omvårdnadssamtal

Bakgrund

Omvårdnadssamtal ingår i den familjecentrerade vården och ska genomföras regelbundet efter familjens önskemål och behov och planeras i samråd med föräldrarna. Kontinuerlig information om barnets tillstånd och planering av vården ska ges.

Ett ankomstsamtal bör genomföras inom de första dygna.

Läkarsamtal planeras på liknande sätt i samråd med ansvarig läkare och föräldrar.

Föräldrar bör informeras om det psykosociala teamet och erbjudas samtalskontakt med kurator och psykolog under vårdtiden.

Syfte/mål

Syftet/målet med omvårdnadssamtal är att tillgodose föräldrarnas behov av information samt möjliggöra för föräldrarna att ställa frågor och känna delaktighet i sitt barns omvårdnad. Om möjligt är familjens kontaktpersoner ansvariga för samtalen.

Kontaktperson

Att vara kontaktperson innebär att

- Vara lite mer lyhörd för just denna familj och för deras behov
- Dokumentera samtal under närståendeinformation i barnets journal
- Formulera vårdplan för omvårdnad på kort och lång sikt tillsammans med föräldrarna
- Planera regelbundna samtal
- Påbörja vårdtidssammanfattning

Vem ska bli kontaktperson

Det är allas ansvar att kontaktpersoner väljs så fort som möjligt under vårdtiden.

Vilka barn skall få kontaktpersoner

Alla barn som är inskrivna i mer än tre dagar.

Uppföljning

Medvetet avsteg från riktlinjen dokumenteras i Melior. Uppdatering sker vid behov. Övriga orsaker till avsteg från rutinen rapporteras i MedControl PRO.

Arbetsgrupp

Gunilla Varildengen, barnsjuksköterska, neonatalavdelning, SÄS,
Borås

Linnea Hellberg-Eliasson, sjuksköterska, neonatalavdelning, SÄS,
Borås

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Barn- och ungdomsklinik

Innehållsansvar: Gunilla Varildengen, (gunva1),
Barnsjuksköterska

Granskad av: Pontus Johansson, (ponjo3), Överläkare

Godkänd av: Karolina Andersson, (karan56), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9003-1367181295-577

Version: 9.0

Giltig från: 2025-03-28

Giltig till: 2027-03-28